

DUŠAN DVOŘÁK

Nedělám to nadarmo

Foto: Štefan Berec

Z téměř sedmiletého trestu odnětí svobody – především za opakované pěstování konopí se směšným obsahem THC – si odseděl více než čtyři roky. Po podmíněčném propuštění se s urputností sobě vlastní nadále věnuje tomu, čemu zasvětil většinu života: boji za legalizaci konopí a nově i za osvobození konopných vězňů. Adiktolog a aktivista Dušan Dvořák.

Nacházíme se v legendární olomoucké Ponorce, kde probíhaly pravidelné benefiční koncerty na tvou podporu. Vnímáš to, když jsi byl zavřený?

Určitě, bylo to velmi silné a zpočátku i komické. Když se konaly úplně první koncerty, byl jsem ještě v Olomouci ve vazební věznici a bachaři se mě tam ptali, jestli bych jim nesehnal lístky.

Jak se k tobě zprávy zvenku dostávaly?

Většinou hned druhý den, kdy mi říkali, že o mně zase někde psali, že byla akce na podporu a podobně. Pošta většinou chodila do druhého dne, takže člověk byl celkem v obraze. Zejména ze začátku mi ta vlna podpory hodně pomohla. Bachaři byli naštvaní a říkali, že kvůli mně budou muset poštu do cel rozvážet vozíkem.

Sám jsi udržoval kontakty se světem a odeslal jsi kolik – stovky, možná tisíce dopisů?

Loni jich bylo už jen asi čtyři sta, ale roky předtím se to pohybovalo snad i kolem osmi set za rok. Bylo zajímavé, jak se měnila struktura těch dopisů v souvislosti s tím, jak jsem se postupně smiřoval s faktem, že jsem ve vězení. První roky jsem pořád žil v jakési iluzi, že to nějak dopadne, že svým psaním třeba probudím zájem ze strany odpovědných orgánů. Ale když jsi ve vě-

zení dlouho, dřív nebo později ti dojde, že tohle světýlko je opravdu malinké a bliká hrozně daleko. Člověk se musí naučit žít s tím, že se ven jen tak nedostane.

Jak se k tobě chovali spoluvězni? Věděli, kdo jsi?

Většinou mě tam znali. Třeba v Rapoticích, to byla moje pátá věznice, jsem při příchodu v klubovně uviděl svoji velkou fotku s článkem o tom, že jsem požádal o milost. Ve vězení jsem se snažil dělat věci, které jsem uměl, a podařilo se mi vyhrát pár soudů pro další vězně. Několika jsem pozastavil exekuce, aby vůbec měli na léky, jednoho se mi podařilo dostat do insolvence. Jednomu vězni jsem pomohl v dědictví, když ho chtěli vydědit.

Podařilo se ti také získat povolení užívat léčebné konopí.

To se mi povedlo po dlouhých peripetiích soudní cestou i díky pomoci tehdejší zástupkyně ombudsmana. Dvakrát tam špatně navolili termín eskorty do nemocnice, potom do lékárny. V ten den už jsem se chystal, a oni najednou: „Ne, nikam nejedete.“ Tam je všechno strašně na dlouho. To, co tady uděláš za minutu, ve vězení trvá věčnost. ▶

TEXT
Lukáš Hurt

TEXT
Bohumil Sazinka

Celá ta formulace „větší než malé množství“ je ďábelská konstrukce, protože každý toho chce mít na podzim dostatek.

V jaké formě jsi to konopí dostával?

Nakonec jsem se dostal k doktorovi, který konopí předepisuje, a říkám mu: „Pane doktore, já chci silnou mast, protože mám fakt špatný kyčle, bolí to jako čert.“ Dostal jsem 200gramovou mast, kterou jsem ale měl za pět natření pryč. Byl jsem totiž zvyklý s tím nešetřit, prostě takhle hrábnu, namažu, hrábnu, namažu, a mastička je pryč.

Tobolky, nebo dokonce sušinu k inhalaci, jsi nechtěl?

Nechtěl jsem to z jednoho prostého důvodu, a to je potenciální nátlak jiných vězňů.

Mastičku ti nikdo neměl tendenci vzít a zbaštit?

Ne, to ani nešlo. Přistupovali k tomu jako k jadernému palivu. Musel jsem chodit každý den na zdravotní, abych se mohl namazat. Napodruhé jsem si nechal předepsat dvě masti, ale ta druhá už nestála čtyři sta padesát korun, ale čtyři a půl tisíce. Pojišťovna doplatí jen jednu.

Mohl bys popsat stručně příběhy pár dalších konopných vězňů, které jsi tam potkal?

Zrovna teď mi přišlo pět podepsaných plných mocí k žádosti o milost. Všichni to mají stejné, ale první tři jsou jedna skupina důchodců, kteří pracovali ve stejné nejmenované firmě. Tam měli kolegu, který je postupně obešel a řekl jim, že na jejich zdravotní obtíže může pomoci konopí a že on má licenci na pěstování. Zároveň má prý právo delegovat na další osoby pěstování pěti kytek za rok. Takže oni takhle několik let pěstovali, aniž o sobě navzájem věděli. On jim dával sazenice, ať si z vypěstovaného

konopí můžou dělat mastičky, část sklizně dávali tomu chlapovi. Všechno bylo tak, jak to popisuju, potvrzené i u soudu, tedy že jednali v právním a skutkovém omylu, ani jeden z těch tří z toho neměl ani korunu, nikdo to nedělal na kšeft a vůbec netušili, že porušují zákon. Jenže ten vykuk, který jim to všechno nakecal, měl nad sebou ještě jednoho, se kterým to ve velkém prodávali.

To je strašné.

Jsou to důchodci, kterým je dnes přes sedmdesát let! Navíc s nimi skončila ve vězení ještě jedna žena, která je mladší sestrou jednoho z nich. Ta pěstovala pro svého manžela, který má rakovinu. K tomu mají dvě děti, ale teď sedí na čtyři roky. Nejdřív dostala podmínku u krajského soudu, ale vrchní z toho udělal čtyři nepodmíněně.

Opravdu?

Vrchní soud dal té paní čtyři roky natvrdo, ale těm třem důchodcům snížil trest z krajského soudu z osmi na pět let.

Neuvěřitelné.

Mám asi nějaké prokletí v tom, že jsem si dokázal živě představit, jak se ty paragrafy promítají do reálného života. A v kriminále jsem si potvrdil, že to vlastně nedělám nadarmo, že takoví lidé – konopní vězni – skutečně jsou. Že z toho nikdy neměli žádný výdělek, nešířili volně nějaké toxické látky, neublížovali druhým na zdraví. A bylo mi úplně úzko u srdce, když jsem s jedním z těch starých pánů byl na cele. Tři čtvrtě roku jsme tam spolu hnili. Viděl jsem, jak se za něj postavila celá rodina, dokonce i vedení obce se za něj postavilo, ale samá marnost. Ten člověk ani neznal pa-

▲ Jako olomoucký patriot by chtěl obnovit zašlou slávu konopného výzkumu na místní Univerzitě Palackého.

ragrafy, vůbec nevěděl, co má dělat, a všechno nechal na svém advokátovi.

Myslíš, že kdyby měl lepšího právníka, byl by trest nižší?

Nechci ty advokáty vůbec hodnotit, protože procesní linie je taková, že soudy musejí dávat státním zastupitelstvím za pravdu a vůbec nikdo se nezamýšlí nad podstatou civilizovaného práva. Ublížil ten člověk někomu, udělal něco špatného, naveksloval si někde miliony bokem a neplatil daně? No dobře, ale kdyby tohle udě-

lal někdo s jiným produktem, ať už by šlo o alkohol, nebo něco podobného, tak dostane maximálně pokutu a je to. Kdežto tihle jinak bezúhonní lidé končí na dlouhé roky ve vězení.

Když jsme se bavili po telefonu, zmiňoval jsi ještě jeden absurdní případ.

Jeden z mých bývalých advokátů hájil seniora, který si na stará kolena vymyslel, že si přilepší k důchodu tím, že bude rozvázet lidem z obchodů zboží. A tak to dělal. Bylo to malé městečko, ▷

Moje představa o ideální legislativě je taková, že nemá porušovat lidská práva.

Foto: Štefan Berec

Dušan Dvořák (*1962)

Dušan Dvořák je český adiktolog a konopný aktivista. Po absolvování vysoké školy pracoval od roku 1986 do roku 1990 jako etoped pražského Střediska pro mládež. V roce 1991 spoluzakládal první českou terapeutickou komunitu pro drogově závislé. V letech 1994 až 1997 vybudoval v Olomouci víceúčelové Středisko prevence, léčby a rehabilitace osob ohrožených drogovou závislostí. Podílel se na vzniku standardů kvality zdravotně sociálních služeb a zákona o sociálních službách. V průběhu deseti domovních prohlídek v letech 2009–2019 policie na příkaz soudu zabavila na výzkumné farmě v Ospělově téměř 3 500 rostlin konopí a 200 kusů různých konopných léčiv. V roce 2020 byl pravomocně odsouzen k šesti letům odnětí svobody za pěstování konopí a současně dostal osmiměsíční trest za zasahování do nezávislosti soudní moci. V listopadu roku 2023 byl podmíněčně propuštěn a na konci ledna tohoto roku podal jménem pěti konopných vězňů žádost o jejich milost prezidentovi republiky.

► Na místě činu
v olomoucké Ponorce.

kde bylo mimo jiné květinářství, a z jednoho baráku chtěli, aby jim tam z toho květinářství vozil hlínu, hnojiva a podobné věci. On s tím neměl problém, protože rozvážel nákupy, rozvážel cokoli. Jenže policie a soudy tvrdí, že musel vědět, že v tom domě byla velká pěstírna. Když toho pána odsoudili, ozval se mi ten známý advokát a říkal: „Já snad s tou advokací seknu. Už jsem zažil hodně, ale tohle... Představte si, že oni toho chlapa odsoudili! Dostal šest let za to, že rozvážel multikárou hlínu.“ Mám dojem, že s ní nakonec i sekl.

Ten odsouzený senior ony pěstitele vůbec neznal?

Vůbec nevěděl, co se v tom baráku děje. Nezajímalo ho to. Proč, vždyť rozvážel věci, které jsou úplně legální.

To je naprosto šílené.

Všechno má být postavené na důkazech. Myslím si, že pokud jsme civilizovaná země a chráníme svá práva a svobody, měl by vždycky být důkaz minimálně o tom, že tam je potencialita anebo vysoká pravděpodobnost, že daný člověk ohrožuje děti nebo mládež, šíří jedovaté látky anebo má byznys, který nedaní. To vše jsou věci, které jsou právem postižitelné. Přece když neexistuje společenská nebezpečnost, nemůže jít o trestný čin! Dnes soud řekne, že každý paragrafem označený skutek je společensky škodlivý. Už to není jako ve starém trestním právu do roku 2010, kdy musel být čin současně společensky nebezpečný, takže konopníci mohli být osvobozeni.

Jak by tedy podle tebe měla vypadat ideální legislativa?

Aby proti tobě mohlo být zahájeno řízení jen tehdy, když má policie skutečný důkaz o postižitelném jednání anebo existuje vysoká potencialita ohrožení. A ne takové to: „Máš povolení? Že ho nikdo nevydává? To nás nezajímá. Půjdeš do basy, překročils limit THC. Že je limit THC vycucán z prstu a že nemáme normu, jak ho zjistit? To nás taky nezajímá.“ To je skutečně Hlava 22.

S tím je spojené vytváření různých fantasmagorických hypotéz a domněnek ze strany státních zástupců a soudců.

Tolikrát jsem ve vězení zažil situaci, kdy proti odsouzeným neměli žádný důkaz, jen hypotézy. Takhle se k tomu přistupuje jenom proto, že jde o konopí. Jeden pán si třeba nevyužité zbytky ze sklizně dával každý rok na půdu, takže nakonec toho měl spoustu kil. To, co potřeboval, to zpracovával. ►

Je potřeba změnit paradigma nazírání na to, co je u konopí naplněním podstaty trestného činu.

Tak to dělá spousta lidí se vším – prostě mu přišla škoda to vyhodit. Co se mu stalo?

U soudu mu řekli, že není možné, že to měl jen pro sebe. Vyfasoval proto osm let, ze kterých udělal vyšší soud pět. Ona celá ta formulace „větší než malé množství“ je dávelská konstrukce. Každý, kdo pěstuje konopí, toho chce mít na podzim dostatek, protože ne vždycky všechno dozraje a ne vždycky se všechno, co je sklizeno, dá využít. Různě s tím experimentuješ, něco znehodnotíš, zapomeň to při

dekarboxylaci v troubě a všechno je v čudu. Vyhodíš to, protože toho máš dost, neřešíš to. Tam přece není žádný důvod ty lidi trestat.

Co s tím?

Je potřeba změnit paradigma nazírání na tuto věc. Nemůže jít o trestný čin nebo přestupek pouze proto, že nemáš povolení a konopí mělo nad jedno procento THC. Musí být naplněna podstata civilizovaného trestního práva. Vydefinoval jsem tři okruhy – další už jsem nenašel –, za kterých

▲ Právě prohibice je odpověď na otázku, proč se tady pořád objevují nové látky.

by byla dána trestnost. Ohrožení dětí, daňový únik a poškození zdraví. Moje představa o ideální legislativě je zkrátka taková, že nemá porušovat lidská práva, stejně jako ty nemáš porušovat práva druhých. A to je všechno. Proč preventivně kriminalizovat lidi za to, že by někdo mohl být teoreticky zlý a ubližovat druhým? To je přece hloupost.

Jak se díváš na fenomén posledních dvou let, kdy se všude prodávají bez jakékoli kontroly polosynteticky vyráběné kanabinoidy?

Regulace je pro stát vždycky výhodnější než prohibice, černý trh je neúspěšný. Tento současný stav je ale další Hlava 22. Jsou tu lidé, kteří nikomu nic neudělali, ale jsou v kriminále, a vedle toho se dětem bez jakéhokoli omezení prodávají syntetické fety. U konopí máme tisíciletou historii užívání, zatímco tady najednou přijde někdo s novou molekulou, u které vůbec nevíme, co to s uživateli může udělat za tři čtyři roky konzumace. A pokud u přírodního konopí nemáme zaznamenaný fatální stav, tak u syntetických kanabinoidů už máme i úmrtí. Nemyslím přímo u HHC, ale syntetické kanabinoidy už mají na svědomí lidské životy. Psal jsem jednou ústavnímu soudu, že právě zákony, které chrání, porušují lidská práva a mají za následek, že tady bují výroba nových umělých drog, takzvaných smart drugs. Tedy látek, které mají na rozdíl od konopí fatální následky a mohou lidi zabít. Právě prohibice je odpověď na otázku, proč se tady pořád objevují nové látky. Tomu, co je bezpečné a zároveň to lidem poskytuje nejenom radost, ale i zdravotní pomoc, vy vystavujete stopku, jenže v tu chvíli druhými dveřmi vstupuje do baráku svinstvo, o kterém nevíte nic. Stát navíc nemůže být nikdy natolik flexibilní, aby tohle všechno stíhal. Chystaný zákon o psychomodulačních látkách to částečně pokrývá, ale vždycky tam bude zpoždění.

Máš nějaké pěstitelské nebo výzkumné plány do budoucna?

V roce 2004 přišli lidovci s kampaní „Lidovci proti drogám“. Proti jejich blábolu protestovali adiktologové i kněží. Položil jsem tehdy otázku, jak dlouho si necháme srát na hlavu, což je legitimní výzkumnický cíl. Lidem zřejmě nevádí, že jsme roky a roky pokyďováni. Chci, abychom nebyli pokyďaní a aby země, která má tolik chytrých lidí, prosperovala. Jsem Olomoučák, vyrostl jsem tady, celý život jsem tady žil, tak mě to ještě víc štve – zrovna tady má výzkum a konopná léčba velkou historii.

Bývá ti vyčítáno, že jsi vyhrožoval soudcům a státním zástupcům, za což jsi dostal osm měsíců odnětí svobody navíc. Lituješ toho? Co bys řekl dnes?

Tak mi poradte, jakým právním nástrojem se mám domoci toho, že policie vyšetří to, že zabráním konopí ublížili mnoha lidem. Podal jsem od roku 2010 se třemi nevládními organizacemi a lékaři nejméně deset trestních podnětů na ublížení na zdraví, ale nikdy to státní zastupitelství a soud nepovolili vyšetřit a projednat. Když jedna soudkyně, která mne roky soudila, v roce 2019 do rozsudku napsala, že ze zákona je konopí dostupné všem potřebným, přestože ode mě měla důkazy, že tomu tak není, napsal jsem jí, že je píča a že se bude smažit v pekle a já k tomu nebudu muset nic udělat. Všechny věci se dějí v nějakém kontextu. Já už toho tenkrát měl hodně a říkal jsem si, že se prostě nechám obvinít, abych dokázal, že nepravdivou odsuzující argumentací maskují ublížení nevinným lidem, které sami způsobili. Soudcům a státním zástupcům jsem například napsal, že jim natřu prdele červenou fermeží a udělám z nich zoologickou zahradu a budu tam vybírat vstupné, aby se lidé podívali na justiční pavíány – a podobné hnusárny. Určitě mi to neprospělo ani ve veřejném prostoru. Nebylo to něco, na co bych byl snad pyšný, to v žádném případě, nejsem hulvát, ale už mně přetekly nervy a říkal jsem si, jak mám dojít k tomu, že se to spravedlivě prošetří. Dnes bych to asi řešil mnohem elegantněji. ●